

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

ÎN PAROHIIILE DE ORAȘ...

E lucru cert că cele mai mari dificultăți în păstoria credincioșilor le întâmpină păstorii sufletești în parohiile de oraș, și îndeosebi în cele din orașele mari. Sunt aci greutăți, pe care cei dela parohiile rurale, ades nici nu le bănuiesc.

La sat, preotul își poate cunoaște pe fiecare credincios al său. Îi știe casa în care locuiește, ocupațiile sale, poate afla ușor ce se petrece cu fiecare, căci locuitorii satului se cunosc unii pe alții. În plus satul, sub aspect sufleteș și social, chiar și economic, se prezintă mult mai omogen decât orașul.

Cu totul de altă natură e însă situația la orașe. Aci, pe lângă populația stabilă, există, în urma condițiilor externe de viață, și o masă flotantă, de pildă marele număr al servitorilor și muncitorilor de tot felul. Aceștia, sosiți dela sate, deci rupți dintr'un mediu, în care oricum se simțeau ca într'o mare familie, în frământarea orașului, se simt străini. Tentațiile sunt la orice pas, viața spirituală e de altă factură, iar cea religioasă, cu care, să zicem, au fost obișnuiți acasă, n'o prea întâlnesc. De o legătură personală cu păstorul sufleteș aproape nici nu se poate vorbi. Preotul n'are de unde să-i cunoască, iar ei înșiși n'au nici îndemn, și, în cele mai frecvente cazuri, nici timp să-l caute. Cei mai mulți nu-și cunosc păstorul sufleteș nici din vedere, căci serviciul pe care-l îndeplinesc, îi reține în aceeași măsură și în dimineața sf. sărbători, când se săvârșește sf. Liturghie. Iar în scurtul timp liber de care dispun, caută să profite de variația distracțiilor, pe care le oferă și lor civilizația orașelor. Și, lucru bine cunoscut, distracțiile acestea, nu prea sunt totdeauna de sănătos conținut moral. În general, se poate spune, că populația flotantă a orașelor numai incidental vine în legătură cu preotul și biserica, astfel că viața ei religioasă, ne

mai fiind alimentată din izvor sănătos, se pulverizează sau apucă pe căi greșite, fiind captată de colportorii diferitelor secte, cari știu să speculeze bine această latură. În plus, masa credincioșilor dela oraș e foarte diferențiată sub raportul culturii, poziției sociale și întregului fel de viață. Iar lupta pentru existență, vânatoarea după afaceri, frământările de tot felul, îi fac pe orașeni nervoși, sensibili, nemulțumiți și pretențioși. Deci și din acest punct de vedere, populația orașelor oferă păstorului sufleteș un obiect complicat, greu de înțeles și condus.

Alt factor, din care rezultă dificultăți, îl constituie apoi *viața socială și economică*. E doar lucru știut că viața familiară, condusă de sănătoase principii morale, oferă cel mai roditor teren și pentru adevărata viață religioasă și bisericască. Soția și mama, plină de duh adevărat creștin, e totdeauna cel mai mai prețios ajutor al păstorului sufleteș în păstrarea și sporirea vieții religioase. Analizând însă sub acest unghi viața familiară dela orașe, concluziile desprinse, sunt, în bună parte, puțin măgulitoare. Desagregarea morală a pătruns până și în multe familii, care țin de „societatea bună” a orașului. Principiile creștine sunt ignorate.

Și dacă mai adăugăm la toate acestea că spiritul materialistic al timpului, difuzat în toate sectoarele societății prin presă, literatură, teatru, film și în măsură nu mai redusă prin tot felul de propagande extremiste, pulverizează moralitatea și religiozitatea, îndepărtând astfel de biserică, — înțelegem perfect dificultățile de care se lovește păstorul sufleteș la oraș. Și am schițat numai câteva din marele lor număr.

Se impune deci întrebarea: în astfel de situație, pastorația restrânsă numai la săvârșirea sf. Liturghii cu predica, ascu-

tată de puțin, căci nu mulți vin la biserică, și la săvârșirea sf. Taine, celor cari mai voesc să știe de ele, poate da rezultate mulțumitoare? Poate ea contribuie în măsura convenită la răspândirea și adâncirea învățurii creștine? Sau configurația de azi a vieții orașenești pretinde și ceva mai mult?

Cred că da, pretinde mai mult. Căci în afară de sălârșirea sf. Liturghii, sf. Taine și ierurgii, se impune o intensă activitate pentru a spori numărul celor ce iau parte la acestea. Trebuie proiectate mijloace pentru a stabili legături sufletești cu toate părțile societății orașenești.

Evident, predarea temeinică a învățământului religios în școlile de tot gradul, constituie fundamentul pe care se poate clădi ulterior. Dar... trebuie clădit. Mijloacele sunt multe și variate. Amintesc numai organizarea și practicarea asistenței sociale, dictată de caritatea creștină, și a misiunilor populare. Cu ajutorul acestora cei pierduți se pot recăștiga, cei indiferenți trezi, cei periclitati sau șovăitori întări, iar duhul celor rămași credin-

„Bărbații dela Ninevia se vor scula la judecată cu neamul acesta și-l vor osândi pre el, căci ei s'au pocăit pentru propoveduirea lui Iona; și iată aici, mai mult decât Iona.”

Luca 11, 32.

cioși, reimprespăta. În această direcție contribuția apostolatului laic, organizat serios, poate fi de real folos în păstoria parohiilor dela oraș. Și unele confesiuni l-au organizat atât de bine, încât în fiecare stradă există o persoană încredințată cu supraveghierea și cercetarea credincioșilor și care-l informează precis și imediat pe preot de orice mișcare și necesitate religioasă, așa că el poate interveni cu folos. Căci, subliniez, *activitatea apostolatului laic trebuie să stea sub egida preotului și în neîntrepută legătură cu el. Fără preot, fără legătură directă cu autoritatea bisericască, care să dea îndrumările necesare și să supravegheze de aproape integritatea învățurii creștine, nu poate fiunța nici o mișcare religioasă*. Însă în condițiile acestea, apostolatul laic — de pildă și F. O. R.-ul nostru — are larg câmp de activitate.

Firește, problema pastorației la oraș nu poate fi socotită rezolvită prin proporțiile de mai sus. E mult mai complicată și comportă studiu amănunțit. Am atras numai atenția asupra ei. Și cum noi avem în orașe, preoți buni și activi, sunt convins că experiența, pe care și-au acumulat-o, împărțind-o prin scris, desigur va folosi multora.

Pensionarea preoților.

— Părerii libere. —

În jurul acestei mari probleme s'a încins — în altă parte — o aprinsă discuție; păcat că în această frământare de idei pro și contra, se strecoară patimi și atacuri, din cari lumea noastră laică, poate vedea sensul ordinii, desăvârșitei ordini din biserică.

Părerii celui ce iscălește aceste rânduri, se îndreaptă spre cei ce cred că legea pensionării preoților este binevenită: atât pentru oameni cât și pentru biserică. O scurtă explicație a acestei afirmații: dreptatea și Evanghelia cere ca tinerilor pregătiți în școli bisericesti, numai pentru biserică, să nu li se refuze haina preoției, când li se poate face loc. Și mai departe: rosturile bisericești, pastorația vremii pretinde forțe noi,

cari să poarte printre oameni — cu entuziasmul tinereții — mesajele de lumină ale Sfințelor Scripturi.

Nu întârzim asupra acestor lucruri, fiind clare ca lumina zilei.

Am oprit condeiul asupra lor pentru altceva: legea să aibă în vedere nu numai candidații la preoție, ci și asigurarea existenței omenesții a candidaților la... pensionare.

Iată acești oameni, cari sunt și preoți, și-au cheltuit, decenii de-arândul, agonisita lor sufletească și vigoarea trupească în slujba bisericii și neamului lor.

Ninși de vreme, obosiți de ani, au și ei dreptul să-și consume în liniște crâmpelul de viață ce le-a mai rămas, după 70 ani, vârstă la care legiuitorul vrea să-i pensioneze.

Linieștea de care vorbim și pe care o așteaptă mulți venerabili și nepuțincoși bătrâni, preoților nu le este asigurată. Mă gândesc la pensionarii *Mitropoliei ardelene*.

Dacă pentru cei din restul țării, există o lege și statul a mai pregătit una în acest sens, nici cea veche, nici cea nouă nu vorbește nimic despre cei dintre Carpați și Tisa.

Statul a luat sub ocrotirea sa materială preoțimea în funcțiune, dar n'are nici o obligație pentru cealaltă.

Biserica a făcut tot ce a putut, pentru acoperirea acestei lipse; din motive străine de ea: devalorizarea coroanei etc., azi a ajuns să nu-și mai poată plăti onorabil pe cei ce au slujit-o. Și dacă ar fi numai ei; mai sunt văduve și orfanii de preoți cari cu ajutorul pe care-l poate da eparhia nu-și pot înoda viața dela o zi la alta.

Este timpul și momentul potrivit ca în cadrul modificării legii pensiilor să intre și preoțimea ardeleană.

Dacă celorlalți funcționari pe cari statul român i-a preluat dela fosta împărăție și consiliul dirigent, li s'a recunoscut anii serviți și li s'au făcut reținerile rânduite de legea pensiilor, de ce tocmai preoții să fie înălțurați dela beneficiile acestei legi?

Statul român, ai cărui pionii naționali și culturali au fost ei, *preoții din Ardeal*, nu crede de bine să asigure bătrânețea acestor oameni, cari și-au măcinat sănătatea prin temnițele foștilor stăpânitori?

Nu cunoaștem cum a fost sau n'a fost istoria acestei chestiuni atunci după unire, cunoaștem însă realitatea, mizera realitate prezentă, a celor ce nu mai pot sluji biserica.

Armonizarea drepturilor trecerii la odihnă a preoților de aici cu a celorlalți din țară, este o chestiune de arzătoare actualitate, azi când se întocmește o lege de pensionare a preoților, care vrem a fi regulă și drept preoțimei din tot cuprinsul Patriarhiei române.

Cunoaștem greutățile financiare ale statului, dar știm și importanța acestei chestiuni pentru preoțime: strânse amândouă în cleștele unei logice rațiuni, concluzia ne va fi favorabilă: fie 1) prin vărsarea la stat a fondurilor de pensii eparhiale, reținute din salariile preoțești până acum; fie 2) prin reținerea de-acum înainte numai a cotei fondului de pensii, ca și celorlalți funcționari, iar fondurile eparhiale să fie lăsate pentru văduvele și orfanii de preoți.

Pr. V. ȘTEFĂNESCU-Rimetea

Elementul românesc în viața de stat.

— Conferința dlui Vaida-Voevod. —

Evenimentul dominant al săptămânii a fost conferința dlui Al. Vaida-Voevod, rostită Duminica trecută la Teatrul Național, în fața unui public imens, care fusese silit să staționeze și pe culoare.

Încărunțitul om de Stat a atacat cu vigoare și competență marea problemă a *Românilor în viața Statului nostru*, demonstrându-i gravitatea într'o expunere amplă de aproape 2 ore.

Ideea centrală, dela care a pornit este: România trebuie să fie a Românilor, nu numai de drept, ci și de fapt. Anume, realitățile controlabile arată oricui, că în atâtea domenii, dar mai ales în cel economic și financiar, Români sunt și astăzi tot robii de ieri, stăpâniți de minoritarii din țară și de străinii de peste graniță. Și pentru a risipi ori ce îndoieli posibile în rândurile unui auditoriu adeseori sceptic, dl Vaida a adus un bogat material documentar, sprijinit pe statistici serioase, orânduie chiar de Dsa, pe când prezida guvernul Țării.

Forța politică a Românilor, ca popor dominant, este în funcție directă de bogăția lor economică ori, aici mai mult de cât ori unde, noi ne găsim într'o situație penibilă, fiind dominați pe toată linia de către neamurile streine.

În învățământul universitar, menit pentru pregătirea conducătorilor de mâine ai Țării, nu-

mărul Românilor scade an de an, iar al minoritarilor crește vertiginos, ajungând chiar să stăpânească la unele facultăți. Numărul acestora mai sporește și cu cei pregătiți în străinătate, ale căror diplome, de îndoelnică valoare, sunt nostrificate cu miile în țară, fără nici un discernământ. Aceștia obțin totuș plasament foarte repede, pe când tinerii noștri, cu studii eminente, sunt ținuți într'un șomaj revoltător.

Dar dezastrul cel mare este în industrie și comerț, unde Români sunt aproape inexistenți. Și dl Al. Vaida dă cifre dezolante, deși legea liberală din anul trecut obligă întreprinderile să aibă 80 la sută personal românesc, iar în consiliile de administrație 50 la sută. Reținem și noi una din statisticele prezentate. E vorba de 8 întreprinderi cu 1441 angajați. Proporțional sunt 19 cetățeni străini și 17 cetățeni români; români de sânge 3, sași 2 și ovrei 12. În personalul de conducere 17 la sută români, iar 82 la sută neromâni. În personalul de administrație 33 la sută români și 66 la sută neromâni. În funcțiunile comerciale 12 la sută români și 88 la sută neromâni. Servitori 90 la sută români și 10 la sută neromâni.

În Banat, unde avem marea industrie metalurgică, situațiunea e poate și mai neagră. Nici în capitală nu stăm mai bine.

Aici imobilele în valoare de peste 1 milion reprezintă 74 la sută din valoarea tuturor clădirilor. Din acestea însă numai 7 la sută sunt românești, pe când 93 la sută sunt în mâinile streinilor. E aproape de necrezut.

Tot așa, ori unde ai căuta verificări etnice. În domeniul cultural, minoritarii și azi sunt privilegiați, fiind susținuți și de Stat și de Budapesta. Iar Ig. Hertz și alți antreprenori de literatură ne otrăvesc tineretul cu tipăriturile lor imunde, în

timp ce scriitorii noștri de talent vegetează.

Toate aceste probe grele, impun o deșteptare a tuturor. Dl Al. Vaida găsește o singură rețetă: *numerus valachicus*. Adică ocrotirea elementului românesc pretutindeni, cu aplicarea proporționalității etnice față de minoritari. Numai așa vom putea păstra România pe seama Românilor.

Publicul a răsplătit pe eminentul conferențiar cu ovațiuni mari și neobicinuite.

Expoziția pictorului bisericesc Eugen Profeta.

— În atenția preoțimei noastre. —

În sala de sticlă a prefecturii din Cluj a expus câteva zeci de bucăți tânărul pictor Eugen Profeta. Fost bursier al arhiepiscopiei noastre din Sibiu, a făcut studii serioase la școala de belle-arts din Cluj, unde s'a dedicat îndeosebi picturii religioase, pentru care părintele său, cunoscut zugrav de biserică, îi trezise un interes firesc. Tradiția familiară nu s'a desmințit. Răvna și destoinicia au dus-o mai departe, dând la iveală realizări vrednice de semnalat, cum sunt picturile complete din bisericile noastre noi din Săcelul-Maramurășului și Mănăstireni, Mohu, Cucerdea, Rapolț ș. a. Aceste lucrări de proporții mai mari, dovedesc curojul unui june meșter, care să bizuie pe calitățile și pregătirea lui solidă. O verificare, în miniatură, ne-o servesc și pânzele dela Prefectură, adevărate icoane bisericesti, zugrăvite cu îndemănare de concepție și de gust. Privind aceste chipuri, surprinzi inspirația fericită a pictorului din vechile noastre picturi

murale, cu expresia de liniște și de evlavie a figurilor sfinte, cu tristețea și duiosia, ce se desprinde din ochii Maicii Domnului, sau cu mângâierea ce coboară vindecătoare din privirile divinului Mântuitor.

Stilizarea corectă și coloritul în genere temperat, îți dau o impresie totalitară de discrețiune spirituală, ce convine de minune dorurilor noastre după atmosfera de tămâie și de pace a sfintelor altare. Cele două icoane foarte mari, zise împărătești, dominează nu numai sala, dar prin factura și tehnica lor dau măsura exactă a talentului real, ce antrenează la creație paleta simpaticului artist Eugen Profeta.

Iată, de ce-l recomandăm cetitorilor noștri și mai ales preoțimei noastre, care poate apela la serviciile lui cu atât mai mult, cu cât adeseori bunăcredința parohiilor este surprinsă de număroși meșteri-ștrică, adevărați profanatori ai artei religioase din bisericile ortodoxe.

Istoria unor clopote pierite.

Vechea noastră biserică din Cluj își are și ea istoria ei sbuciumată. O pagină scurtă, dar elocventă ne-a dat-o în anii trecuți păr. cons. Dr. Seb. Stanca. De-acolo știm, că biserica s'a înălțat în 1795, înaintea celei unite, de către credincioșii noștri de aici, cu ajutorul Românilor din patrie și mai ales a celor din Brașov și din Țara românească. — Această mărturie transmisă posterității de Memoriful vrednicului protopop Vasile Roșescu, este deosebit de prețioasă pentru noi.

Zidită cu jertfe, strânse din atâtea colțuri ale pământului românesc, biserica aceasta constituie un frumos simbol de unitate religioasă și națională, ce încălzea sufletul înaintașilor din veacul XVIII-lea.

Iubirea lor curată o înzetrăse și cu trei clopote solide. Astăzi ele nu mai sunt: două le-au furat Ungurii în vremea războiului, iar al treilea a fost dăruit parohiei noastre din Dâm-

bul rotund.

Amintirea lor însă nu va pieri, căci ni s'au păstrat inscripțiile ce le împodobiau. Le reproduc aici, după Iakab Elek, din Istoria Clujului.

1. Pe clopotul cel mare (cu cirile): „Spre lauda Sfetei troice sau făcut prin Clerul neunit 1810.”

2. Pe al doilea clopot (cu cirile): „Acest clopot sau fă: de Nicola Stefanu dela Ianina 1797.”

3. Pe cel mai mic clopot: „Adamus S. R. I. Comes Teleki de Szék. Consiliarius et Generalis Major DMCCCLXIX.” (adică: Adam Teleki de Szék conte al sf. Imperiu roman, consilier și general-maior 1769.)

Aceste texte sumare cuprind un adevărat capitol din istoria bisericii, care trebuie cercetat și scris cu răbdare. Nădăjduind, că ni-l vor da slujitorii ei meritoși de astăzi, noi am ținut să-i semnalăm importanța.

Exploatarea pădurilor eparhiale.

— Jurnalul consiliului de miniștri. —

Membrii guvernului au semnat următorul jurnal:

„Consiliul de miniștri, în ședința sa dela 8 Februarie 1935, luând în deliberare referatul înregistrat la Nr. 29349—935 al dlui ministru al cultelor și artelor, cu privire la modul de exploatare și folosință a terenurilor de păduri, cu cari au fost înzestrate mitropoliile și episcopiile în baza art. 44 din legea pentru organizarea bisericii ortodoxe române, decide următoarele:

1. Exploatarea și folosința pădurii cu care a fost înzestrată fiecare eparhie în baza deciziei ministerului agriculturii și domeniilor Nr. 31736 din 21 Mai 1924, consfintită apoi prin art. 44 din legea pentru organizarea bisericii ortodoxe române, cade în competența consiliului eparhial.

2. Destinația materialului lemnos rezultat din exploatarea acestei păduri, va fi pentru sa-

tisfacerea cu lemne de foc și de construcție a instituțiilor eparhiale centrale, adică acele instituții cari deserves un scop cu caracter general al eparhiei.

3. După satisfacerea acestor necesități, materialul lemnos disponibil va fi comercializat, cu paza formelor legale, iar sumele rezultate se vor întrebuința pentru acoperirea cheltuielilor materiale ale centrelor eparhiale, înscrise până acum în bugetul Statului.

4. Sumele rezultate din eventualele economii se vor depune numai la Casa de Depuneri sau de economii a Statului.

5. Toate cheltuielile cu exploatarea și întreținerea pădurii, materialul lemnos extras cum și sumele rezultate din comercializarea acestuia se vor înscrie într'un registru aparte, care va fi ținut, oricând, la dispoziția organelor de control ale ministerului cultelor.

INFORMAȚIUNI

Pomenirea lui Horia. Aniversarea de 150 ani dela moartea năpraznică a mucenicului Horia, s'a sărbătorit în Cluj cu mare solemnitate. La Biserica catedrală s'a slujit la orele 11 un parastas de către un sobor de preoți, iar cuvântul festiv l-a rostit protopopul *Nicolae Vasiliu*. La 11 $\frac{1}{2}$ s'a deschis marele festival în Teatrul Național, unde au cuvântat Episcopii *Nicolae* și *Iuliu*, apoi „Astra” reprezentată prin pâr. *I. Agârbiceanu*, tinerimea universitară prin prezidentul *T. Popescu*, iar profesorul *Dr. I. Lupaș* a ținut o conferință, cu competența cunoscută, temeinică și ascultată cu plăcere de sala arhiplină. Vom reveni în numărul viitor.

— *Totamemenea și Academia de Înalte studii comerciale și industriale din Cluj* a ținut să facă în ziua de 28 Februarie a. c. pomenirea mucenicilor frânți pe roată la Alba-Iulia în 1785. După cuvântul de deschidere al dlui Rector delegat *Marin Dimitrescu* a vorbit prof. *I. Mateiu*, directorul acestei gazete, arătând semnificația națională a răscoalei lui Horia, Cloșca și Crișan. Cuvântarea a impresionat profund studențimea de față.

Conferințe despre educația religioasă. Arhiepiscopia Bucureștilor a avut gândul bun de a organiza în Capitală un ciclu de conferințe publice, cari să trateze subiectul special: Educația creștină în școala românească. Vor vorbi: prof. Șerban Ionescu: *Rolul educativ al Bisericii*; prof. Gh. Antonescu: *Educația religioasă în raport cu educația morală*; dna Elena Pogoneanu: *Educația creștină în familie*; Pâr. M. Bulacu: *Educația creștină în școala primară*; prof. Bart. Popescu: *Educația creștină în școala secundară*; prof. I.

Rădulescu-Pogoneanu: Educația creștină a tineretului ca metodă; prof. On. Ghibu: *Educația creștină în școlile teologice*; prof. Sim. Mehedintzi: *Educația creștină în Universitate*.

Conferințele se vor ținea în fiecare Joi dela 6—7 p. m., începând cu ziua de 7 Martie, în sala societății institutorilor din strada Parlamentului 2.

Baptiștii privilegiați. De curând Ministerul Școalelor a trimis o circulară tuturor inspectoratelor, prin care le aduce la cunoștință, că elevii baptiști nu mai pot fi obligați să învețe religia țării și să frecventeze biserica națională. Măsura aceasta a stârnit adânci nemulțumiri, mai ales în Mitropolia Ungro-Vlahiei și Moldovei, unde baptiștii nu ridicaseră până acum asemenea pretenții, fiind că nu sunt recunoscuți de legea Cultelor. — Secta baptiștilor, prin doctrina ei, înseamnă un element social primejdios și față de ea se impun toate măsurile de precauție și supraveghere de către Stat. Altfel, mâne-poimâne, neșina lor va cuprinde și tanurile ortodoxe, provocând smintea mare în dauna coeziunii noastre naționale.

† **Dr. Octavian Vasu.** Din Făgăraș ne vine știrea tristă despre moartea subită a fruntașului român Dr. Oct. Vasu. Defunctul a făcut parte din generația marilor luptători ai idealului național în epoca robiei ungurești, afirmându-se totdeauna în cele dintâi rânduri prin inteligența și curajul său oltenesc. După unire a primit o serie de demnități ca cea de prefect, senator, decan al baroului, președinte al camerei de agricultură ș. a., dovedindu-se pretutindeni un eminent organizator și îndrumător al intereselor noastre de Stat. Dar Octavian

Vasu a fost în acelaș timp și un inflăcărat ortodox, luptând o viață întreagă, în corporațiunile noastre bisericești pentru consolidarea și progresul legii străbune. Tocmai în virtutea acestor merite a fost ales și președinte al FOR-ului din Făgăraș, pe care l-a condus cu pricepere și devotament. Biserica și neamul pierd în el pe unul din cei mai aleși fii ai lor. Îi vom păstra o amintire duiosă și neștearsă. Domnul să-l odihnească cu dreptii.

Distrugător de mănăstiri. Este Episcopul unit *Grigorie Maior*, care în 1782 scria astfel comandantului militar din Sibiu: „Dar mă întorc la mănăstirea neuniată de rit grecesc dela Sâmbăta-de-sus, cea mai mare luptătoare contra sfintei uniri și reamintesc cu supunere Excelenței Voastre, cele ce vi le-am scris adeseori, cerând dărâmarea din temelii a acelei biserici de pădure.” Acest document inedit este publicat de pâr. D. Stăniloae în „Telegraful Român” din 24 Februarie c. El este binevenit într'o vreme, când instigatorii uniți cutează să ne acuze de prozelitism. Dar îndată, ce-i recunoști țării dreptul sfânt de a-și salva fii maghiarizați, cu atât mai mult are datoria să-i readucă la vatră pe cei înstrănați de credință, prin aceleași mijloace de silnicie. Iată, ce nu-i chip să priceapă atâția agenți pașiști.

Contractul Skoda. Se cunosc valurile mari stârnite de comanda de armament la fabricile Skoda din Cehoslovacia. Chestiunea vinovățiilor în jurul ei rămâne să facă în curând obiectul unor desbateri furtunoase în Parlament. Indiferent de sfârșitul lor, Guvernul a socotit necesar să revizuiască comanda veche și deci a reluat tratativele, cari au fost conduse chiar de către dl Gh. Tătărescu. Toate condițiunile ce le-a pus au fost acceptate de Skoda. Astfel s'a obținut: o reducere de 15% a prețurilor, o reducere de o treime a comenzii, dată acum industriei noastre din țară; contractul s'a redus în total, dela 1 miliard 38 milioane coroane cehe la 606 milioane.

Prin acest aranjament, s'a reparat în bună măsură prejudiciile cauzate țării prin contractul original.

O expoziție a revoluției lui Horia. Biblioteca Universității din Cluj a organizat într'una din sălile ei o expoziție de stampe, documente și acte relativ la răscoala țărănească din 1784. Ele prezintă un interes deosebit prin valoarea istorică, dar și prin raritatea lor. Sperăm, că Românii din Cluj se vor grăbi să cerceteze această expoziție atât de instructivă pentru cunoașterea exactă a marelui revoluționar național. Deschiderea s'a făcut Joi, 28 Febr., ziua pomenirii mucenicilor dela Alba-Iulia.

„Cronica Romanului”. Simpatice revistă eparhială, ce se tipărește cu binecuvântarea și colaborarea luminată a P. S. Episcop Lucian, se

reorganizează, îmbrăcând haină nouă și redactare largită. Înregistrăm cu bucurie acest spor de zel, care va duce revista la realizări tot mai frumoase, vrednice de trecutul ei și de gloria Episcopiei.

„Calea Mântuirii”. Din Arad ne vine vestea bună, că pâr. profesor Il. Felea, unul din destoinicii purtători de condei creștin, a început să tipărească o foaie de zidire duhovnicească sub titlul „Calea Mântuirii”. Noi n'am primit-o încă, dar din alte gazete aflăm, că este o publicațiune binevenită și ieftină, care va duce hrană aleasă poporului nostru dela țară. Îi urăm izbândă și viață lungă.

Răscoale în Ungaria. Ziarele din Budapesta vestesc alarmate mișcări țărănești prin diferite centre, provocate de mizeria cumplită a satelor. Astfel în orașcul Haidubosormeni un grup de 400 săteni au atacat primăria, cerând ajutoare și pâine pentru poporul ce moare de foame. Autoritățile au luat măsuri represive, prind îngrijorate la evenimentele de mâine. Și totuși contele Stefan Bethlen se plânge că Ungurilor dela noi le-ar merge rău.

Gazetă nouă. În Turda a început să apară o gazetă săptămânală cu numele „Turda”, redactată de un comitet. Scopul ei este să facă propagandă culturală și națională, într'un județ, unde Românii au încă atâta nevoie de lumină și indemnuri sănătoase. Comitetul invită pe toți fruntașii de bine, să colaboreze cu articole de învățătură și orientare a celor mulți, ale căror nevoi le cunosc de aproape. Este vechea metodă a gazetelor noastre de odinioară. Reînvierea ei ar fi o binefacere într'o epocă de șantaj revoltător practicat de atâția apași ai presei de scandal.

Mult e dulce și frumoasă... Dintr'o scrisoare scurtă publicată în ziarul „Patria”, cităm acest fragment: „Iubite domnule director, Este supărător atitudinea gazetarilor în chestia complinirii scaunului mitropolitan etc.” Și această mostră penibilă de limbă română o semnează Episcopul grec. român de Lugoj.

Donațiune. Oficiul parohial din Teiuș mulțumește stimatei dne Nely Dr. Acelenescu, pentru donația făcută sf. noastre biserici, care constă din o Evanghelie legată în broderie de mătase lucrată cu mâna și încadrată în piele, cu destinația de a servi trebuințelor sf. biserici la iconostasul cel mic. Pr. Ioan Puia.

Consiliul Eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 1045—1935.

Comunicat oficial.

Învităm toate parohiile noastre cari primesc revista „Biserica ortodoxă română” din București, ca fără amânare să trimită abonamentul restant direct la administrația numitei reviste.

Parohiile cari nu pot procura acoperire bugetară pentru abonarea celei reviste suut poftite, ca în viitor să nu o mai primească, deoarece nu se cuvine să o rețină fără a-i achita abonamentul.

Cluj, la 22 Februarie 1935.

Consiliul eparhial.

Nr. 25—1935.

COMUNICAT OFICIAL

În conformitate cu dispozițiunile Art. 9 din Regulamentul „Fondului Ajutorului preoțesc” al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, despre situația dela 31 Decembrie 1934 a acestui fond, publicăm următorul

B I L A N Ţ

I. Venituri:	
1. Soldul dela 31 Decembrie 1933	Lei 488.830.—
2. Cotizațiile din 1934	„ 513.700.—
	Lei 1,002.530.—
II. Cheltueli:	
1. Ajutoare de înmormântare solvite Lei 264.800.—	
2. Cotizațiuni restituite	„ 7.900.— Lei 272.700.—
	Sold la 31 Decembrie 1934 . . . Lei 729.830.—
III. Cotizațiuni restante la 31 Dec. 1934 și încă neincasate Lei 27.700.—	
IV. Membri cotizanți: vechi la 31 Decembrie 1933 421	
noui din anul 1934 29	
450	
din cari în anul 1934 au murit	5
au repășit	4
au fost șterși conf. Art. 6	5 14
Rămân la 31 Decembrie 1934	436
V. Dela înființare (1 Iulie 1931) până la 31 Decembrie 1934, din acest fond s'au acordat în total 24 ajutoare de înmormântare, în suma totală de 1,248.400.— Lei.	

Cluj, la 25 Februarie 1935.

(ss) Nicolae Ivan, Episcop.

(ss) Andrei Ludu, cons., ref. fond.

Nr. 1058—1935.

Comunicat oficial.

În legătură cu ordinul circular Nr. 3537-II. din 8/X. 1934, prin care comunicasem concluzul Congresului Național Bisericesc Nr. 61 din 16/X. 1933, ordonând transcrierea pe bisericească, — prin rectificarea cărților funduare, — a tuturor proprietăților fostelor noastre școli confesionale (edificii școlare, terenuri intra- și extravilane), păstrarea și îngrijirea acestora, reclamarea chiriei și arenzii corăspunzătoare în bază de contract dela deținătorii lor de azi și din viitor, — urgentând acum din nou acel ordin, comunicăm din Circulara Consistorului Mitropolitan Nr. 4/1935 din 8/II. a. c. și argumentația juridică despre indiscutabilul drept de proprietate al Bisericii asupra averilor fostelor noastre școli confesionale, spre utilizare în proces, în caz de nevoie:

„Când se tratează de drept de proprietate, acesta caută a se cerceta în lumina dreptului sub imperiul căruia s'a născut și nu există nici o analogie de situațiunea afată în alte provincii, cărmuite de alte legi. Biserica ortodoxă din fosta Ungarie a fost confesiune receptă sau în terminologia legii române pentru regimul general al cultelor, cult istoric, cult investit cu personalitate juridică, atât ca totalitate, cât și pentru părțile sale constitutive. În plus legile ungare i-au recunoscut dreptul de a avea și a susține școale cu caracter confesional, nu prin delegație dela Stat, ci alături de Stat, de comuna politică și de particulari, asemenea în drept să înființeze și susțină instituțiuni de învățământ. Legea XX. din 1848 prin § 3 a edictat principiul de a se acoperi cheltuelile bisericești și școlare ale confesiunilor recepte prin Stat. Atât legea XXXVIII. din 1868, cât și legile administrative, obligau comunele politice să dea ajutoare școalelor confesionale, iar legea XXVIII. din 1868 nu admitea

transformarea școalei confesionale în școală comunală, decât cu învoirea confesiunii § 25. 2. Încă înainte de desființarea prin lege a cătușelor feudale, legiuitorul atât în Ungaria propriu zisă, cât și în Ardeal a fost nevoit să se ocupe de raporturile urbariale pregătind împroprietărirea iobagilor. Toate aceste legiuiri au ținut seamă de diversitatea confesiunilor și de faptul, că ele îngrijau sau erau chemate să îngrijească de instrucțiune. În Ungaria legea VI. din 1836, în Ardeal legea XI. din 1847 au pus principiul împroprietării bisericeștilor cu sesiuni parohiale și sesiuni învățătoresci, principiu care se repetă în toate legile privitoare la reglementarea raporturilor de proprietate rezultate din încetarea urbariului, precum sunt legile LIII. și următoarele din 1871 și toate legile de comasare. În concepția juridică și politică din Ungaria era dela sine înțeles, că cecace se dă cultului pentru biserică (paroh) și pentru școală (învățător) este proprietatea bisericii, încât legea învățământului primar XXXVIII. din 1868 prin § 39 a prevăzut ca în viitor din prilejul comasării și segregării să se defalce terenuri speciale pentru școala comunală, chiar dacă nu ar exista, dispoziție care se repetă și în legile de comasare și de reglementare a raporturilor de proprietate rezultate din desființarea urbariului, iar legea LV. din 1871 a ținut anume să prevadă pentru Ardeal (în Ungaria: Banat, Crișana și Maramurăș excepția aceasta nu a existat), că dacă o confesiune existentă la promulgarea legii în vre-o comună va înceta cu desăvârșire, atunci cota de pășune și pădure — dar numai de pășune și pădure, — ce i s'a dat pentru paroh și învățător, va trece în folosul școalei comunale (leg. cit. 13). Cu drept cuvânt deci Curia reg. ungară, Curtea de Casație a Ungariei a edictat prin decizia Nr. 2492/1910 (publicată în „Părți alese din dreptul privat un-

gar” de Dr. Gh. Plopu, tom. I. pag. 1023), că: „Imobilul dat școalei confesionale spre scopuri școlare cu ocaziunea comasării, școala comunală instituită mai târziu nu-l poate preținde dela școala confesională încetată.” Este indiferent cum s'a înscris proprietarul din prilejul așezării cărților funduare sau din prilejul înscrierilor făcute mai târziu. Îndată ce din înscriere rezultă caracterul confesional, nu este nevoie nici măcar de proces. Potrivit art. 168 reg. cf. rectificarea se poate cere ori când și cată a se face chiar din Oficiu, precum și partea primă a regulamentului citat prevede proceduri simple pentru asemenea rectificări. Sigur, îndată ce un terțiu — fie comuna politică, fie Statul — își reclamă drept de proprietate și zădărnicește aplicarea regulilor depuse în regulamentul cărților funduare, valorificarea drepturilor de proprietate în mod fatal va trebui să se facă prin proces.”

„La clădirile școlare și la terenurile intravilane se va avea în vedere și titlul sub care s'a dobândit proprietatea. Dacă dreptul de proprietate s'a înscris din prilejul localizării, — adică în baza procesului verbal redactat de judecătorul deplasat la fața locului pentru stabilirea stării de fapt necontestate de nimeni, — proba, în lipsa de alte dovezi se va face și cu posesiunea. Dacă procedura în cale grațioasă de rectificarea înscrierii nu duce la scop, nu există altă cale decât procesul.”

Dovezile despre întabulările pe bisericească ni se vor promova într'un tablou al parohiilor, până la 1 Aprilie a. c.

Cluj, la 25 Februarie 1935.

Consiliul eparhial.

Nr. 1021—1935.

Comunicat oficial.

În ce privește procurarea carnetelor pentru preoții noștri pensionari Inspecțiunea a 7-a de mișcare CFR. din Cluj sub Nr. 3429/M. 1935, ne dă următoarele instrucțiuni pe cari Vă rugăm să le aduceți la cunoștința celor interesați:

„În conformitate cu ordinul Dir. Gen. CFR. Nr. 176121 din 28 Ian. 1935, eliberarea carnetelor de identitate pentru pensionarii proveniți din clerul bisericeii dominante în Stat, se va face pe baza unei cereri timbrate, înaintată Inspecției de mișcare CFR. pe a căror teritoriu domiciliază pensionarul, înzestrate cu următoarele dovezi și documente:

1. Cu o dovadă eliberată de către oficiul de unde ridică pensia pensionarul, că este pensionar provenit din fost funcționar-preot al clerului bisericeii dominante în Stat.

2. Cu o dovadă, că pensionarul este în viață și că locuiește pe teritoriul Insp. CFR. la care depune cererea. Pentru pensionare se va arăta dacă nu este recăsătorită, iar pentru copiii minori dacă sunt sub îngrijirea părinților (copiii minori prin căsătorie pierd dreptul la reducere.

3. Câte o fotografie recentă, iscălită pe față de posesori.

4. Cu extrasele de naștere pentru copiii minori.

5. Cu chitanțele pentru acoperirea costului carnetelor solicitate (carnet cl. I. 30 Lei, cl. II. 25 Lei, cl. III. 20 Lei după bucată).

6. Cu carnetele vechi cu cari au călătorit în anii trecuți, adică în activitate, sau dacă n'au asemenea carnet, cu o dovadă de funcția avută în activitate.”

Cluj, la 22 Februarie 1935.

Consiliul eparhial.

Nr. 1099—1935.

Comunicat oficial.

Conform rezoluției Ministerului apărării naționale, pusă pe referatul Nr. 46433—1935, propunem preoților militari, cari au luat parte în campania din 1916—1919—1921, ca să primească a fi confesori onorifici, spre a putea fi notați și discutați pentru înaintare, ca și ceilalți ofițeri de rezervă.

Serviciul îl pot îndeplini la unitățile militare din ori ce garnizoană, precum și la centrele și subcentrele premilitare din orașe și județe.

Oficiile Protopopești vor încunoștința despre aceasta pe toți preoții pe cari îi privește această chestiune, iar până la 15 Martie a. c. ne vor înainta tabloul preoților militari de rezervă, — foști mobilizați, — cari se oferă a fi confesori onorifici, ca să-l înaintăm Ministerului apărării naționale spre a decide.

Cluj, la 22 Februarie 1935.

Consiliul eparhial.

AVIS! Manualele de religie pentru școala primară clasele I-IV de Dr. A. Buzdug, — conform ordinului Ven. Consiliu Eparhial Nr. 7367—1934, obligatorii pentru toți elevii ortodocși — se găsesc de vânzare la Librăria Eparhială Cluj (Piața Cuza Vodă Nr. 6).

Nr. 93—1935. (2) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh în parohia *Sartăș*, protopopiatul Lupșa, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Venitele sunt:

1. Teren cultivabil în întindere de 2 jug. 1265 stg.²

2. Una zi de lucru, sau dela ficcare casă câte 1/2 ferdelă de cercale, grâu și porumb.

3. Venitele stolare uzitate.

4. Întregirea salariului dela Stat conform calificățiunei.

5. Locuință potrivită, închiriată din partea parohiei, până la terminarea caselor parohiale, cari sunt în curs de edificare.

Concurenții vor cere act de învoire dela P. Sf. Sa, fără de care nu vor fi luați în candidare.

Cu prealabilă încunoștințare a oficiului protopopesesc, se vor putea prezenta în parohie, spre a face cunoștință cu enoriașii.

Baia-de-Arieș, la 8 Febr. 1935.

Oficiul protopopesesc ort. rom. Lupșa în înțelegere cu consiliul parohial.

Vasile Șpan, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.